

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

SURİYELİ MÜLTECİLERİN **AYRIMCILIK VE NEFRET SÖYLEMİNE KARŞI GÜÇLENDİRİLMESİ** POLİTİKA BELGESİ

izmir 2020

İÇİNDEKİLER

Giriş	2
Yönetici Özeti	4
İzmirde Suriyeli Mültecilerle Dayanışma Derneği	5
Sivil Toplum Kavramı	7
Birinci Bölüm : Arka Plan	10
İkinci Bölüm : Suriyeli Mülteciler: Ayrımcılık ve	11
Nefret Söylemi Boyutu.....	11
Üçüncü Bölüm: Suriyeli Mültecilerin Ayrımcılık ve	14
Nefret Söyleminin Mevcut Durumunun Analiz Edilmesi: Saha Çalışması Çıktılarının Yorumlanması	
Sonuç ve Öneriler.....	21
Kaynakça	23
Ek 1 : Anket Soruları	24

GİRİŞ

Türkiye, 2011 yılında Suriye’de başlayan iç olaylar neticesinde büyük bir sığınmacı/mülteci (!) ülkesi haline gelmiştir. İç İşleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından açıklanan kayıtlı Suriyeli sayısı 11 Haziran 2021 tarihi itibarıyla bir önceki aya göre 5 bin 866 kişi artarak toplam 3 milyon 585 bin 198 kişi olmuştur. Bu kişilerin 1 milyon 998 bin 22’i (%54,19) erkeklerden, 1 milyon 689 bin 23’ü (%45,81) ise kadınlardan oluşmaktadır. Türkiye’deki Suriyelilerin %47’si 0-18 yaş aralığında bulunmaktadır. 0-18 yaş aralığında 1 milyon 733 bin 24 Suriyeli bulunmaktadır. 10 yaşın altındaki Suriyeli sayısı ise 1 milyon 72 bin 244 kişi. 0-18 yaş aralığında olan çocuklarla, Suriyeli kadın nüfusunun toplamı ise 1 milyon 594 bin 371. Bu sayı toplam Suriyeli sayısının %70,36’sına denk gelmektedir.

Türkiye, büyük bir mülteci ve sığınmacı ülkesi olarak uluslararası insan hakları belgelerinde yer alan temel hakların geliştirilmesi için bazı düzenlemeler yapmak ile birlikte ne yazık ki istenilen seviyede bir gelişme kat edememiştir. Özellikle 2011 yılından itibaren başlayan büyük göç akımı karşısında yeterli bir sosyo- politik bir hazırlığı olmayan Türkiye’nin karşısında tek bir yol bulunmaktadır. 3 milyon 687 bin 244 mülteci bireyin temel haklara erişimlerini güçlendirmek.

Ülke olarak imzalanan uluslararası sözleşmelerin iç hukukta bağlayıcı bir rolü bulunmaktadır. Evrensel düzeyde mülteci hakları başta olmak üzere temel insan hakları düzenlemelerin Türkiye’de uygulanabilirliğini sağlamak, insan hakları ve demokrasi standartlarını evrensel düzeye çıkarmak ve en önemlisi özel politika gerektiren grupların uluslararası insan hakları belgelerinde tanımlanan ve Türkiye’nin de onay verdiği sözleşmelerin uygulanabilirliğini geliştirmek gerekmektedir.

Türkiye’de mülteci ve göç çalışmaları alanında yer alan bütün paydaşlar farklı düzeylerde ve öncelikli tematik alanlarda faaliyetler gerçekleştirmektedirler. Muhakkak her bir çalışmanın karşılığını kısa vadede görebilmek mümkün olamamaktadır. Ancak, kamuoyunda mülteci bireylere yönelik nefret söylemi, ayrımcılık ve şiddete varan uygulamaların gün geçtikçe arttığı gerçeğini de düşünürsek alanda çalışan tüm paydaşlara büyük işler düşmektedir. Mülteci bireylerin özellikle kamp dışında yaşamaya başlamalarıyla birlikte yerel halk ile daha sık temas halinde olmaları, günlük hayatta birçok iş kolunda yerel topluluklar ile birlikte çalışmaları toplumsal uyum ve sosyal dahil etme kavramlarını daha sık kullanmamıza neden olmaktadır. Toplumsal barış ve uzlaşma için sadece mültecilerin değil yerel toplumun da uyum süreçlerinin kolaylaştırılması gerekmektedir. Bu yüzden tek taraflı “entegrasyon” yerine iki tarafı da içeren “dahil etme” kavramını gündemimize almalı, mülteci sorunun sürdürülebilir bir sosyal politika çerçevesinde çözmek için alanda çalışan tüm paydaşlar ile gerekli adımlar atılmalıdır.

Yerelde mülteci bireylerin de ifade ettikleri üzere birçok sorun alanı bulunmaktadır. Bu sorunların başında öncelikle mültecilerin kendilerini hukukten nasıl tanımladıkları gelmektedir. Bilindiği gibi Türkiye, Suriye'den gelen bireylere "mülteci" statüsü tanımamakta, misafir, geçici koruma altındaki birey gibi farklı tanımlamalar ile soruna çözüm aramaktadır. Bu tanımlama sorunu mültecilerin gitme- kalma ikilemini önemli derecede etkilemektedir. İkinci olarak farklı dezavantajlı topluluklar gibi mültecilerinde istihdam, barınma, sağlık, eğitim, adalet gibi birçok alanda sorunları bulunmaktadır. Ancak mültecilerin farklı kültüre sahip olmaları, dil yetersizliği, yerel toplumun kendilerine karşı olumsuz bakış açıları gibi farklı nedenlerden dolayı temel hizmetlere erişimleri ne yazık ki zayıf kalmaktadır. Bu da mültecilerin dışlanmalarına, gettolaşmalarına ve gayri-meşru alanlara yönelmelerine yol açmaktadır. Bu kapsamda mültecilerin yerel ve ulusal düzeyde temsiliyetlerinin güçlendirilmesi, sosyal hayata katılımlarının kolaylaştırılması için birçok açıdan hak temelli uygulamalar geliştirilmelidir. Mülteci bireyler artık yaşamın için de biz de varız diyerek kendilerine günlük yardımlar yapılmasından ziyade daha hak temelli çalışmaların yapılmasını talep etmektedir.

Mülteci sorununun çözümünde anahtar kelime olarak "hak temelli" yaklaşım önceliklendirilmeli, yerel yönetimler, üniversiteler, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve devlet ortaklığında sürdürülebilir hak temelli sosyal politika oluşturulmalıdır. Mülteciler günlük yardım yerine iş piyasasına, eğitim, sağlık, adalet hizmetlerine eşit birey olarak erişmek istemektedir. Bu taleplerini de yerelerde kurdukları sivil toplum kuruluşları aracılığı ile görünür kılmak istemektedirler.

Mülteci Haklarının Geliştirilmesi ve Ayrımcılıkla Mücadele projesi kapsamında İzmir'de mültecilerin yoğun olarak yaşadıkları ilçelerde yaşayan mülteciler ile yüz yüze araştırma çalışması gerçekleştirilerek mültecilerin günlük pratiklerde karşı karşıya maruz kaldıkları ayrımcılık ve nefret söylemi durumlarını analiz etmek ve ayrımcılıkla mücadelede yenilikçi yöntemler üzerine çıkarımlarda bulunulması amaçlanmaktadır.

Proje sonucunda elde edilen bulgular göstermiştir ki on yıllardır ülkemizde yaşamlarını sürdüren ve bundan sonra da sürdürecektir mültecilerin ayrımcılıkla mücadele ve nefret söylemi ile mücadelelerine yönelik alternatif araçların ve yöntemlerin geliştirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Özellikle dijital araçların kullanılması, mültecilerin temel haklara erişimlerinin güçlendirilmesi, yerel topluluklar ile sosyal uyum süreçlerinin geliştirilmesini hedefleyen yapısal araçların oluşturulması gibi disiplinler arası bir yaklaşımın kurgulanması proje ile ortaya çıkan önemli bulgulardan birkaçını oluşturmaktadır. Eşit Haklar İçin İzleme Derneğinin Koordinasyonunda Avrupa Birliği Finansal Desteği ile hayata geçirilen "Mülteci Haklarının Geliştirilmesi ve Ayrımcılıkla Mücadele" projesinin sonuçlarının ve çıktılarının başta mülteciler olmak üzere göç ve mülteci hakları alanında çalışan kişi ve kurumlara katkıda bulunulması beklenmektedir.

YÖNETİCİ ÖZETİ

İzmirde Suriyeli Mültecilerle Dayanışma Derneği (İSMDD) olarak, 2019 yılı içerisinde 'İnsan Haklarına Eşit Erişim için Yerel Sivil Toplum Örgütlerine Yönelik Alt Hibe Programı'na 'Mülteci Haklarının Geliştirilmesi ve Ayrımcılıkla Mücadele' proje önerisiyle başvurmuştur. Proje önerisi, programın ana önceliklerinden nefret söylemi ve ayrımcılıktan etkilenen bireyler ve bu alanda çalışan sivil örgütlerin kapasitelerini güçlendirme odaklı bir şekilde kurgulanmıştır. Projenin çıkış noktası; mülteci bireylere yönelik olarak farklı kanaat üreteçlerin – medya, sivil toplum kuruluşları, karar verici mekanizmalar – referans alan yerel ve ulusal raporlarla yazılı

ve görsel medya aracılığıyla kamuoyunda görünürlüğünün artışıdır. Özellikle medyanın haberi ele alma biçimi 'nefret söyleminin yeniden üretilmesi' tartışılmasını açmıştır. Bu sebeple yerel dinamikler – İzmir başta olmak üzere nefret söylemi ve ayrımcılık temelinde bir çalışmaya ihtiyacı söz konusudur.

Proje önerisinin birden çok amacı bulunmaktadır. Bununla birlikte temel amacı; özellikle temel haklara erişimi zayıf olan mülteci bireylerin İzmir yerelinde kamusal alanda – eğitim, sağlık, adalet, iş dünyası, mahalle ilişkileri / sosyalleşme – karşılaşmış oldukları nefret söylemini azaltmak, entegrasyonu güçlendirmektir. Bu amacını gerçekleştirirken, sahadaki mevcut verileri raporlar aracılığıyla görünür kılmak, bu alanda çalışan sivil örgütlenmelerin kapasitelerini eğitimlerle güçlendirerek, karar verici mekanizmaları harekete geçmek hedeflenmektedir. Projenin temel çıktılarında birisi olan 'İzmir Mülteci Nefret Söylemi

Politika Belgesi Raporu 2020' aynı zamanda benzer alanlarda çalışan farklı ölçeklerdeki sivil toplum örgütlerine, karar verici mekanizmalara, akademiye, medyaya ve diğer ilgili profesyonellere bir araştırma veri seti olarak hizmet vermesi planlanmaktadır.

Proje faaliyetlerinde öncelikli olarak anket çalışması kurgulanmıştır. Anket, İzmir'de Konak ve Karabağlar ilçelerini – mültecilerin yoğun olarak yaşamını sürdürdükleri bölgeler – hedef almaktadır. Bu bölgelerde 18-45 yaş aralığında ki, Suriyeli Mülteci bireylere uygulanması planlanmaktadır. Sorular; günlük hayatta özellikle kamusal alanda karşılaşmış oldukları sorunları ve bunlara karşı geliştirdikleri çözüm önerilerine odaklanmaktadır. Anketten elde edilen veri setleri, mültecilerin nefret söylemi ve ayrımcılığa uğramalarına ilişkin hazırlanan yerel/ulusal/uluslararası düzeyde hazırlanan raporlar ile karşılaştırılacak, sonuçlar çıkarılacaktır. Ardından izleme, belgeleme, raporlama, hak temelli yaklaşım, ayrımcılık mücadelesinde yaklaşımlar, idari başvuru ve dilekçe hakkı temelinde eğitim ve atölye çalışmaları yapılacak çalışmasından elde edilen notlarla birlikte, son olarak karar verici mekanizmalara dönük olarak 'Politika Önerileri' sunulacaktır.

Gelişmekte olan ülkelerde kırılma dönemlerinde – pandemi vb gibi – gittikçe artan nefret söylemi ve ayrımcılık, mültecilerin entegrasyonunu güçlendirmektedir. Bu sebeple, hazırlamış olduğumuz proje önerisini destekledikleri için programa ve programın koordinasyonunu yürüten Eşit Haklar için İzleme Derneği'ne, derneğimiz gönülleri adına teşekkürlerimizi sunarız.

İzmirde Suriyeli Mültecilerle Dayanışma Derneği, göç dalgasının ilk yıllarında 2013 yılında İzmir’de mülteci bireylerin katılımları ile kurulmuştur. Dernek, kuruluş tüzüğünde, ilke ve beyanlarında da ifade edildiği üzere, mültecilerin sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi alanın her kademesinde eşit ve etkin olarak yer aldığı bir toplum oluşturmak amacı çerçevesinde hak temelli yaklaşım ile çalışmaktadır. Derneğimiz kurulduğu günden itibaren yerel, ulusal ve uluslararası paydaşların katkısı ile özellikle Suriye’den gelen mülteciler ile doğrudan ilgilenmiş, mültecilerin kent yaşamında karşılaşmış oldukları sorunlara yönelik danışma, destek ve mültecilerin irtibat noktası olarak gönüllü hizmet vermiştir, vermektedir. Özellikle, İzmir’de bulunan dernek merkezinde Suriyeli mülteci kadın ve çocuklar ile sosyal uyum programları yürütülmekte, çocuk ve kadınların toplumsal hayata katılım, istihdam olanaklarını geliştirmek, çocukların eğitime erişimlerini güçlendirmek amacıyla çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

Vizyon

Mültecilerin sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi alanın her kademesinde eşit ve etkin olarak yer aldığı bir toplum oluşturmak,

Misyon

- Mültecilerin ve mülteci alanında çalışan kişi ve örgütlerin kapasitelerinin güçlendirilmesine katkıda bulunmak,
- Mültecilerin kamu hizmetlerine (belediye, adalet, sağlık, eğitim vb.) erişimlerini kolaylaştırmak,
- Kamu ve yerel yönetimlerde mültecilerin ihtiyaçlarına ilişkin duyarlılığı yaratmak ve bu konuda sosyal dahil etme modeli geliştirmek,
- Mülteci ve sığınmacı alanında çalışan örgütlerin, kişilerin kendi aralarında ve kamu kurumları, yerel yönetimler, özel sektör ve akademi ile karşılıklı iş birliğine katkı sağlamaya yönelik eğitim, farkındalık yaratma, teknik destek, savunuculuk, kapasite geliştirme, kamuoyu oluşturma, ağ kurma, yayın üretme, izleme, araştırma ve raporlama çalışmaları yapmak,
- Mültecilere yönelik başta dijital araçlar olmak üzere, her alanda yapılan nefret söylemi, ayrımcılık ve önyargılara yönelik mültecileri güçlendirmek, farkındalıklarını arttırmak,
- Yerel ve ulusal kamuoyunun mülteciler ile ilgili alanlarda dikkatini çekmek ve bilgilenmelerini sağlamaya yönelik kurs, seminer, konferans ve panel gibi eğitim çalışmaları düzenlemek,
- Mültecilerin yerel ve ulusal düzeyde karar alma sürecine etkin katılımlarını güçlendirecek çalışmalarda bulunmak,

Faaliyet Alanları

Kuruluşumuz, genelde mülteciler özelde ise Suriyeli mülteci kadın ve çocuklar ile çalışmakta, kadınların toplumsal cinsiyet eşitliğini güçlendirmekte ve onların mesleki eğitim yoluyla topluma kazandırılması için tematik çalışmalar gerçekleştirmektedir. Çocuklar ile eğitimin önündeki engelleri tespit ederek dil kursları, tamamlayıcı etkinlikler, sosyal ve kültürel uyum çalışmaları ile de mülteci çocukların temel haklara erişimlerini güçlendirici faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu çalışmaları İzmir’de Konak ilçesinde mülteci bireylerin yoğun olarak yaşadığı Basmane semtinde bulunan ve mülteci bireyler tarafından “mültecilerin evi” olarak ifade edilen dernek merkezimizde gerçekleştirmekteyiz. Mültecilerin sosyal uyumlarının mülteci kadın ve çocuklar ile değişebileceğine inandığımız için temelde hedef kitlemizi bu bireyler oluşturmaktadır. Derneğimiz, Suriyeli mülteciler ile birlikte hak temelli bir yaklaşım ile çalışmaktadır. Mevcut durum analizi, faaliyetler ve yapılacak çalışmalar mültecilerin katılımlarıyla belirlenmektedir. Spesifik olarak Suriyeli mülteci kadın ve çocuklar temel doğrudan yararlanıcı kesimdir. İzmir ilinde yaşayan ve temel haklara erişimleri yetersiz, risk altında olan mülteci kadınlar ile çocukların güçlendirilmesi amacıyla hedef kitlemizi bu kesim oluşturmaktadır. Mülteci kadınlar ile toplumsal ve ekonomik güçlendirme çalışmaları, mülteci çocuklar ile de eğitim ve sosyal uyum çalışmaları yürütülmektedir. Dernek olarak yerel ve ulusal düzeyde kurduğumuz paydaşlık ilişkileri ile uluslararası kurumların aynı ve nakdi yardımları çerçevesinde temel olarak Suriyeli mülteci çocuk ve kadınların güçlendirilmesi ile hak temelli faaliyetler gerçekleştirmekteyiz.

-Temel koruyucu sağlık hizmetlerine erişim çalışmaları: Mülteciler evi olarak ifade edilen derneğimizde Suriyeli mülteci kadın ve çocukların sağlık sorunlarının tespit edilmesi, hastalıklardan korunması gibi konularda İl sağlık müdürlüğü ile yapılan anlaşma gereği derneğimizde belirli aralıklarla sağlık taraması yapılmaktadır.

-Bilgilendirme/ Danışma: Mülteci bireylerin dil bilmemelerinden kaynaklanan sorunları içeren ve kamu işleri ile ilgili sorularda dernekte bulunan gönüllü üyeler ile yönetim kurulu üyeleri aracılığı mültecilere yönelik bilgilendirici destekler sunulmaktadır.

-Mülteci Çocukların Eğitime Erişimleri Güçlendirme ve Sosyal Uyum Çalışmaları: Suriyeli çocukların eğitim ortamlarının iyileştirilmesi, eğitime devam oranlarının artırılması, okul sonrası etkinliklerinin geliştirilmesi ve yerel çocuklar ile kaynaşma ve uyum çalışmalarının yapılması gibi konularda faaliyetler gerçekleştirilmekte derneğimizde kültürel ve eğitsel çalışmalar yapılmaktadır.

-Toplumsal cinsiyeti güçlendirme Çalışması: Mülteci kadınların aile sağlığı, cinselsağlık, cinsiyet eşitliği gibi konularda güçlendirici atölyeler gerçekleştirilmektedir. Bunun yanı sıra kadınların yetenekleri ile orantılı olarak dernekte kurslar gerçekleştirilmektedir.

- Farklı sivil toplum kuruluşları ile ortak çalışmalar: Derneğimiz, yerel ve ulusal, uluslararası düzeyde paydaşlık ve iş birliği sürecine inanmakta bu kapsamda çalışmalar gerçekleştirmektedir. Mülteci bireylerin temel insan haklarından yararlanmalarını sağlamak amacıyla politika sürecine katılımı güçlendirmek için savunuculuk, lobicilik gibi sivil toplum

odaklı çalışmalar gerçekleştirmektedir. Ulusal düzeyde İltica ve Göç Araştırmaları Merkezi, Türkiye Mülteci Konseyi Meclisi gibi kurumlar ile sürekli çalışmakta, yerelde ise İzmir Mülteci Çalışmaları Ağı çalışmalarına katılmaktadır.

- Ayrımcılıkla Mücadele Kapasite Geliştirme Çalışması: Yerel düzeyde mültecilerin günlük hayatta uğramış oldukları önyargı ve ayrımcılıkları tespit etmek, mültecilerin ve mülteci alanında çalışan kişi ve kurumların bu alanlarda kapasitelerini güçlendirmek amacıyla eğitim ve kapasite geliştirme çalışması derneğimizde gerçekleştirilmektedir. Gönüllü avukatlar aracılığı ile mültecilerin adalete erişimi ile ilgili bilgilendirme çalışmaları ve atölyeleri yapılmaktadır.

SİVİL TOPLUM KAVRAMI

Sivil toplum kavramı, farklı dönemlerden itibaren çeşitli aşamalardan geçerek günümüzde yaygın olarak kullanılan bir kavram haline gelmiştir. Latince "civilis" kelimesinden türeyen sivil kelimesi toplum kelimesi ile birleşerek sivil toplum kavramına dönüşmüştür. Bu sözcükten türeyen sivil toplum da, devlet içerisindeki bir yapıyı aynı zamanda da devletin müdahalesinden arınmış bir varlık olarak görülmektedir (Gök, 2018: 30).

Sivil toplum kavramının felsefi tartışma gündemine girişi Eski Yunan dönemine dayanmaktadır. Tarihsel süreç içerisinde, Eski Yunan'dan itibaren gerek felsefi gerek politik tartışma konularından biri olarak sivil toplumun aldığı içerik ve görünüm toplumsal bir varlık olarak değişim ve dönüşüm geçirmiştir (Tosun, 2006: 2). Sivil toplum içeriğini ve kapsamını, toplumsal yaşam pratik ve deneyimlerine, siyasal düşünce tarihindeki tartışmalara bağlı olarak ortaya çıkan gelişmelerin sonucunda kazanmıştır (Tosun, 2007: 2).

Hâlihazırda sivil toplum kavramı farklı şekilde anlamlandırılmakta ve kavramın tanımı değişik şekillerde ifade edilmiştir (Akıncı, 2014: 193). Sivil toplum kavramının tanımı yapılırken daha çok onun özellikleri ve ilkeleri kullanılarak bir tanımlamanın yapıldığı görülmektedir. Sivil toplum, gönüllü olarak bir araya gelen vatandaşların toplumsal değişimi amaçlayarak kurdukları bağımsız ve kaynakları itibarıyla özerk bir sosyal yapıyı ifade etmektedir.

Keyman'a göre sivil toplum kavramı, minimalist ve maksimalist tanımlamaların dışında üçüncü bir tanıma da sahiptir. Keyman sivil toplumu, sosyal yaşamı değiştirmeyi amaçlayan ve hak temelli olarak çalışan, devletten bağımsız olarak örgütlenen kuruluşların otoriteden bağımsız olarak kurdukları bir alan olarak tanımlamaktadır (Keyman, 2010: 3).

Sivil toplum kavramı ile devlet otoritesi dışında sosyal, ekonomik ve toplumsal alanı ifade etmek için kullanılan, belirli temalardaki sorunları çözmek amacıyla gönüllü olarak örgütlenerek çalışmalarını yürüten, demokratik bir alana sahip olan, belirli bir yapısı olan, düzenli, kurallı bir toplumu ifade etmektedir (Akıncı, 2014: 196).

SİVİL TOPLUM KAVRAMI

En genel anlamıyla sivil toplum, rıza ve gönüllülük esasına dayalı olan ve kendiliğinden oluşan, devlet müdahalesinden bağımsız olarak teşkil edilmiş olan ve özel alan ile devlet arasında bir nevi aracılık vazifesi ifa eden örgütlenmiş bir sosyal yapıdır. Sivil toplum, her türlü düşüncenin örgütlendiği, farklılıkların bir arada olduğu, beraberce hareket etmenin çoğulculuğu doğurduğu ve bu şekilde ilerleme dinamizminin elde edildiği bağlantılardır.

Demokratik hayat için vazgeçilmez bir konumda bulunan, devlet ile toplum arasında bir aracı konumu ifa eden sivil toplumun birtakım özellikleri bulunmaktadır. Sivil toplum özerk bir alanı ifade etmektedir. Sivil toplum kuruluşları yerel ve merkezi otoriteden bağımsız bir özelliği haiz olduğu gibi aynı zamanda siyasi parti oluşumlarından da farklı yaklaşımlara sahip olabilmektedir (Akataay ve Yelkikalan, 2007: 25).

1. Sivil toplum ve STK'lar kâr amacı gütmeyen topluluklardır. Toplumsal faydaya hizmet eden sivil toplum kuruluşları kişisel kazanç amacıyla faaliyetlerde bulunamazlar. Gelir getirici faaliyette bulunabilmelerine karşı elde ettikleri kârı mensuplarına veya gönüllü çalışanlarına dağıtmamalıdır (Tutar ve Erkan, 2012: 443).

2. Sivil toplum kuruluşlarını karakterize eden ve tanımlayan beş özellik, örgüt yapısı, hukuksal biçimi, kamu ve özelsektörle ilişki kurması, bireysel değerlere dayanması ve faaliyetlerini hem ulusal hem de uluslararası boyutta gerçekleştirmeleri olarak değerlendirilebilir (Güçlü, 2013:31).

3. Sivil toplum üzerinde devlet otoritesinin baskısı ve denetimi olmamalıdır iktidarın somut baskısının ön planda olmadığı alanlarda vatandaşların ve toplulukların devletten izin almalarına gerek duyulmadan, özgürce birbirleri ile iletişime geçebildiği gönüllülük ilkesinin ön planda olduğu alanı ifade etmektedir (Bulut ve Kahraman, 2008: 735-741)

4. Toplumun faydası için gayret gösteren ve bu minvalde kamuoyu oluşturan, sorunun değil çözümün parçası olan, çoğulculuk ve katılımcılık kültürünü geliştiren bürokratik donanımdan ziyade, gönüllülük anlayışı ile bir araya gelen ve yönetim anlayışı çerçevesinde demokratik işleyişe sahip kuruluşlar sivil toplum olarak tanımlanmaktadır (Aslan ve Kaya, 2004: 213- 223).

Tağma ise, sivil toplum kuruluşlarının özelliklerini farklılaşma, gönüllülük, teşkilatlanma, özerklik ve baskı mekanizması olarak beş şekilde tanımlamaktadır (Tağma, 2001: 62-63).

Farklılaşma: Farklılaşma ile ifade edilen özellik, otoriter ve totaliter politik sistemlerde sivil toplum alanı içerisinde bulunmamaktadır. Sosyal yaşamda toplumsal ve kültürel olarak çeşitliliğin olması, insanın negatif, pozitif ve aktif hak ve sorumluluklarını bunun yanında özgürlüklerini garanti altına alan katılımcı demokrasilerde sivil toplum alanından söz edilmektedir.

Gönüllülük: Vatandaşların değişiklik arz eden alanlara kendi istek ve rızaları ile hiçbir kurum veya kişi tarafından zorlama yapılmaksızın kendi istekleri ile gönüllü olarak bir araya gelmelerini ve istedikleri zaman kuruluştan ayrılmalarını ifade etmektedir. Vatandaşın müsaadesi olmadan maddi ya da manevi baskı ve zorlamalar ile bir araya gelen bireyler, sivil toplum alanı yerine yarı resmi kuruluşları meydana getirirler (Akıncı, 2014: 201).

Teşkilatlanma: Sivil toplumun hedeflerine ulaşabilmesi maksadı ile belirlenecek politikalar ve kadrolar teşkilatlanma yardımı ile belirlenir. Sivil toplum kuruluşları vakıf, dernek, platform, vb. oluşumlar ile teşkilatlanırlar. Söz konusu oluşumların hukuki ve yasal düzenlemeleri, devlet otoritesinin bu kuruluşların iç işlerine müdahalesi ya da bu kuruluşları yönlendirmesi şekline dönüştürmemesi gerekmektedir (Akıncı, 2014: 201).

Özerklik: Sivil toplum alanında idarenin ve otoritenin müdahalelerini engelleyebilecek bir önlem olarak görülen özerklik, sivil toplumun en önemli özelliklerinden birisini oluşturmaktadır. Farklı hukuki kişilik çerçevesinde teşkilatlanan sivil toplum kuruluşları, maddi ve manevi kaynakları bakımından otorite ile belirli bir düzeyde ilişki geliştirmeli, kaynak bakımından otoriteden bağımsız olmalıdır. Sivil toplumun "sivil" karakterinin kazanılmasının en önemli unsuru bağımsızlıktır. Sivil toplum, kararlarını özgürce almalı, kaynaklarını özgürce yönetebilmelidir.

Baskı Mekanizması: Sivil toplum kuruluşları kendi tematik alanlarına politik otoritenin müdahale etmesini önlemek ve özerk statülerini muhafaza etmek maksadı ile diğer STK'lar ile iletişime geçerek iş birlikleri oluştururlar. Bu kapsamda değerlendirildiğinde, sivil toplum kuruluşları toplumsal anlamda politika mühendisleri olarak, politik tahayyüllerin uygulayıcısı veya canlandırıcısı olamaz.

BİRİNCİ BÖLÜM: ARKA PLAN

Türkiye, Suriye’de iç savaşın şiddetlendiği Nisan 2011’den bu yana tarihinin en kapsamlı insani hareketliliği ile karşı karşıyadır. Sadece Türkiye’nin değil, krizin boyutları seneler içerisinde arttıkça Avrupa’nın da II. Dünya Savaşı’ndan bu yana karşılaşmadığı bir göç krizi ile farklı boyutlarda yönetilmeye çalışılmaktadır.

İç İşleri Bakanlığının 2019 yılı Nisan ayı verilerine göre, Türkiye’de 3 milyon 691 bin 333 Suriyeli Mülteci 1 yaşamını sürdürmektedir. Bu mültecilerin önemli bir kesimi- %92’si- kentlerde yaşamını sürdürmekte, sadece %8’i kamplarda ve toplumdan ayrı bir biçimdedir. Böylesi bir durum, insani krizin ötesinde aynı zamanda başka toplumsal algı ve sorunları da ortaya çıkarmaktadır.

Türkiye’nin Soğuk Savaş’ın sona ermesiyle -son 30 yıldır içerisinde bulunduğu farklı yöntem ve modellerle çözümlenmeye çalıştığı sorun alanları bulunmaktadır. Bu sorun alanları içerisinde özellikle de ulusal güvenlik ve kırılgan ekonomi başlıkları göç krizinin tetiklediği algı ve sorunlar üzerinden yeniden tartışılmaya başlamakta ve sorunların yapısal boyutlarını değiştirmektedir.

Türkiye, uzun bir süredir uygulamış olduğu ‘açık kapı’ politikası ile birçok uluslararası örgüt ve kuruluş tarafından takdir edilmektedir. Bununla birlikte, mültecilerin uluslararası hukukla güvence altına alınmış haklarına yönelik temel sorunların da tartışılması, çözüme kavuşturulmasına ihtiyaç söz konusudur.

Temel sorunlardan bir tanesi de nefret söylemi ve toplumsal anlamda ayrımcılıktır. İzmirde Suriyeli Mültecilerle Dayanışma Derneği’nin hali hazırda sahada edindiği gözlem ile akademik çalışmalar karşılaştırıldığında bazı somut veriler, yerel, ulusal ve uluslararası masa başı araştırmalarla eşleşmektedir. Örneğin, Hrant Dink Vakfı’nın 2018 ‘Medyada Nefret Söylemi Raporu 2018’e göre; Türkiye’de yazılı ve görsel medyada nefret söyleminde önemli bir artış kaydedilmiştir. Rapor için ulusal gazeteler ve 500’ü aşkın yerel gazete incelenmiş, 4 bin 839 köşe yazısı ve haber metninde nefret söylemi ile karşılaşılmıştır. Mülteciler, ekonomik sorunun kaynağı, işsizliğin ana sebebi olarak gösterilmiş aynı zamanda güvenlikçi yaklaşımla cinayet, hırsızlık, taciz gibi adli olaylarla birlikte haberlerde yer verilmiştir.

Bu bağlamda, İzmirde Suriyeli Mültecilerle Dayanışma Derneği olarak, yerel ve ulusal kamuoyunda “mülteci’ ve ‘nefret söylemi/ayrımcılık’ hakkında farkındalık yaratmayı amaçlayarak Mülteci Haklarının Geliştirilmesi ve Ayrımcılıkla Mücadele’ proje önerisini hazırladık.

Türkiye, 1951 Mültecilerin Statüsü 'ne ilişkin Cenevre Sözleşmesi'nin imzacılardan birisi olmakla birlikte, sözleşmeyi 1961'de 'zaman' ve 'coğrafi' kısıtlamalarla imzalamıştır. Buna rağmen, Türkiye gün geçtikte göç politikasında uluslararası ara durak rolünü aynı zamanda uluslararası ana varış rolüne bürünmüş olarak gözükmektedir. Bu rolünü en iyi tanımlayabileceğimiz alanlardan birisi de Suriye Krizi'dir. Türkiye, 2011 Suriye Krizi ile daha öncesinde karşılaşmadığı şekilde yoğun bir göç dalgasıyla karşı karşıya kalmıştır.

Birleşmiş Milletler raporlarına göre; Mart 2011'den bu yana Suriye'de devam eden iç savaş, II. Dünya Savaşı'ndan sonra dünyanın karşılaştığı en büyük mülteci krizlerinden birisine neden olmuştur. On milyona yakın Suriyeli, Suriye İç Savaşı sonrasında yer değiştirmiş, bunlar arasından yedi milyonu da ülkelerinden – yerleşimlerden ayrılarak Türkiye, Mısır, Lübnan gibi komşu ülkelere sığınmışlardır. Türk Hükümetinin uygulamış olduğu 'Açık Kapı Politikası' sayesinde, bugün 4 milyona yakın mülteci, 'geçici koruma statüsü altında' Türk topraklarında ikamet etmektedir.

Suriyeli Mültecilerin Türkiye'ye geldiği ilk senelerde toplumsal yapı genel eğilim 'geçicilik' üzerine inşa edilmiş misafirlik yaklaşımı benimsenmekteydi. Zaman içerisinde toplumsal eğilim medya ve farklı kanaat üreteçlerinin etkisiyle mültecilere yönelik yaklaşım 'güvenlikleştirme' sürecine kaymıştır. Örneğin mültecilerle ilgili kamuoyunda haberler ilk zamanlarda 'tarihi ve coğrafya birlikteliği' 'dini ve insani motivasyon' şeklinde iken, zamanla 'suç', 'hastalıklar' ve 'istihdam-ucuz emek' ve 'ekonomik yük' olarak değişikliğe uğramıştır.

Bu değişikliğin arka planında medya ve politik elitlerin yönlendirilmesinin haricinde, günlük hayatta karşılaşılan bazı olgularda etkili rol oynamaktadır. Yıllar geçtikçe artan mülteci nüfus ve bu nüfusun sağlık ve eğitim gibi hizmet alanlarında mültecilerin gelişi öncesinde de hali hazırda zorlanan kapasitenin verimliliğini daha yüksek sesle sorgulanmasına yol açmıştır. Maddi yük tartışmalarının yanı sıra mülteci çocuk ve kadınlara yönelik şiddet, erken evlilik, toplum içerisinde bazı kesimlerde 'toplumun seküler yapısının bozulması' yönündeki ki mevcut kaygının yön değiştirmesine yol açmıştır. Bunun yanı sıra ulusal kamuoyunda güvenlik² ve sosyal hayattaki bazı krizler³Suriyeli Mülteci bireylere yönelik toplum algısını şekillendiren bazı kritik noktaları içermektedir.

Mülteci bireylere yönelik nefret söylemi ve ayrımcılık çalışmasında, proje ekibi olarak yukarıda kısaca özetlenen kavramları alt başlıklar ve verilerle temellendirilerek sunmayı tercih ediyoruz. Buna göre alt başlıklar sırasıyla suç oranı, kamu hizmetlerindeki yük, istihdam/ iş piyasası ve oy kullanma hakkı üzerinden kategorize edilmiştir.

Suriyeli Mülteciler ve Suç Oranları

Medya araçlarında mülteci karşıtı genel söylemlerin birkaç temel bileşeni bulunmaktadır. Bu temel bileşenlerden birisi de mülteci bireylerin suç oranını artırdığı yönündedir. Fakat bu bilgi tıpkı diğer doğru bilinen birçok yanlış gibi veriye dayalı değildir. 2018'in Ekim ayında Anadolu Ajansı'nın İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi 4 kaynaklarına dayandırarak yaptığı habere göre; Türkiye'de 2017 yılı içerisinde toplam işlenen suçların sadece %1,98'ine Suriyeliler dâhil olmuştur. 2018'in ilk 9 ayı içerisinde de toplam olayların sadece %1,53'üne Suriyeliler müdahildir, yani ciddi bir düşüş yaşanmıştır. Hali hazırda kolluk kuvvetleri ve yargı çalışanları, daha önce alınan parmak izleri ve güvenlik kayıtları sebebiyle mültecilerin dâhil olduğu olayların %91,4'ü aydınlatılarak, çözülmüştür.

Suriyeli Mülteciler ve Sağlık Hizmetleri

Genel ön kabullerden bir diğeri ise 'sağlık hizmetleri' üzerinedir. Özellikle mültecilerin gelişi sonrasında sağlık sisteminin kapasitesinin ve hizmet sunma yetisinin güç kaybettiği yönünde bir yaklaşım bulunmaktadır. Murat Erdoğan'ın Şubat 2018'de yayımladığı Türkiye'deki Suriyeliler Toplumsal Kabul ve Uyum adlı kitapta belirtildiği üzere ani nüfus artışının hem yerel halkın beklentilerini düşürmesine etkiye bulunduğunu ve sağlık çalışanlarını yükünü artırdığını kabul etmektedir. Bununla birlikte, bu durumun göç hareketlerinin hazmetme kapasitesinde zorluklar yaşanan sınır bölgelerinde ki kentlerde yaşandığı da not edilmelidir. İkinci olarak Dünya Sağlık Örgütü gibi uluslararası kurumların 'Türkiye'de Suriyeli Mülteciler için Sağlık Hizmetlerine Erişim' amacıyla Sağlık Bakanlığı'nın koordinasyonunda yürütülen geniş bütçeli projeler bulunmaktadır. Bu projeler sayesinde hem mültecilere yönelik sunum kalitesi artırılmakta, hem de mevcut kapasite güçlendirilerek yerel halkın sorunlarının çözümüne yönelik gelişmeler yapılmaktadır.

Suriyeli Mülteciler ve Eğitim Hizmeti

Kamuoyunda yaygın olarak dile getirilen iddialardan birisi de Suriyeli Mültecilerin herhangi bir koşul olmaksızın üniversiteye girebilmeleri yönündedir. Bu iddia da diğer birçok iddia gibi temelsiz olup, Suriye uyruklu öğrenciler tıpkı diğer yabancı uyruklu öğrencilerle aynı statüye sahiptir. 2020 yılı Mayıs ayında Mülteciler Derneği tarafından konu ile ilgili hazırlanan rapora göre 5 yabancı uyruklu öğrenciler devlet üniversitesine girebilmek için YÖS – Yabancı Öğrenci Sınavı'na girmesi gereklidir. Özel üniversiteler ise kendi şartlarını belirleyebilmektedir. Bu öğrenciler için üniversite senatoları ve YÖK değerlendirmesiyle oluşan belirli kontenjanlar bulunmaktadır. Sonuç olarak Suriyeli Mülteci öğrenciler tüm şartları sağlasalar dahi, bilinenin aksine kontenjan sınırı nedeniyle üniversite eğitimine erişememe sorunu ile karşı karşıyadır.

Suriyeli Mültecilere ilişkin toplumdaki kırılması en zor algılardan birisi de ekonomik boyuttur. Ulusal otorite her ne kadar 'Geçici Koruma Altındaki Bireylerin İstihdam Edilebilirliği' hakkında çıkardığı yasalarla belirli kısıtlamalar getirerek, kamuoyunda ki mevcut tartışmaları minimize etmeye çalışsa da ucuz iş gücü tartışmaları devam etmektedir.

Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyasi Araştırmalar Merkezi – HÜGO yaptığı bir araştırmada; 6 mültecilerin yerel halkın mevcut işlerinin azalmasına yol açacakları şeklinde bir yaklaşım söz konusudur. Bazı emek yoğun sektörlerde- tekstil -ayakkabıcılık gibi - kısa vadeli olarak iş kayıpları yaşansa da mültecilerin ekonomide yarattığı katma değer bu durumun etkisini azaltmaktadır. Şöyle ki; Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı – TEPAV ve Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası ile yapılan 'Suriyeli Girişimciler ve Mültecilerin Kurdukları İşletmeler 2018 raporuna7 göre; 2014 yılında toplam 4500 Mülteci iş adamı, 1,22 milyar liralık yatırım yapmıştır. Bu durum 2015 istatistiklerine de yansımış olup, Almanya'nın ardından Suriye kökenli iş adamları yabancı sermaye konusunda ikinci sırada yer almaktadır. Yukarıda verilen bu rakamlar; Suriyeli mültecilerin Türkiye ekonomi ekosisteminde mevcut yerinin 'geçicilikten' gittikçe 'kalıcılığa' doğru bir geçiş yaptığının kanıtı veya sağlaması olarak okunabilir.

Ekonomi ile ilgili bir diğer yaygın iddia ise; mültecilerin vergi vermedikleri yönündedir. Ticaret kanunu çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti'ne vatandaşlık bağı olan bağı olan her birey ticaret için hangi işlemleri yapması gerekiyorsa, ticaret yapmak isteyen mültecilerinde aynı işlemleri - mesleği ile ilgili oda kaydı ve diğer vergi işlemleri - yaptırmaları gerekiyor. Bunun yanı sıra mülteci bireyler hem kendileri hem de yanlarında çalıştırmayı planladıkları bireyler içinde çalışma izni almak zorundadır. Sonuç olarak ikinci iddia da temelsiz olarak not edilebilir.

Suriyeli Mülteciler ve Oy Kullanma Hakkı

Türkiye kamuoyu son yıllarda yoğun bir şekilde seçim gündemi içerisindeydi, bu yoğun dönemde ki komplike gündemden Suriyeli mülteciler de ne yazık ki negatif bir şekilde payını almıştır. Özellikle iktidar karşıtı muhalefet bloğunda - parti temsilcileri, milletvekilleri vb. - Suriyeli mültecilerin oy kullanacağına dair herhangi bir temele dayanmayan açıklamalar yapmıştır. Kanuna göre; Türk vatandaşı olmayan bireyler seçimlerde veya referandumlarda oy kullanma hakkına sahip değildir.

Bu bağlamda rakamlarla konuşacak olursak; 15 Kasım 2018 tarihli İç İşleri Bakanı Süleyman Soylu'nun açıklamasına göre; 24 Haziran 2018 tarihinde gerçekleştirilen Cumhurbaşkanlığı ve 27. dönem Milletvekili Seçiminde Türk Vatandaşlığı alan 22 bin Suriye kökenli birey oy kullanmıştır. Aynı şekilde 31 Mart 2019 Yerel Seçimleri için bu zamana kadar Türk vatandaşlığına geçişi sağlanan 53 bin 99 Suriye kökenli bireyler oy kullanma hakkına sahip olmuşlardır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: SURİYELİ MÜLTECİLERİN AYRIMCILIK VE NEFRET SÖYLEMİNİN MEVCUT DURUMUNUN ANALİZ EDİLMESİ: SAHA ÇALIŞMASI ÇIKTILARININ YORUMLANMASI

'Mülteci Haklarının Geliştirilmesi ve Ayrımcılıkla Mücadele' adlı proje İzmirde Mültecilerle Dayanışma Derneği tarafından yürütülmektedir. Projenin faaliyetlerinden biriside saha çalışmasıdır, bu bölümde ilgili metodolojisi anlatılacaktır.

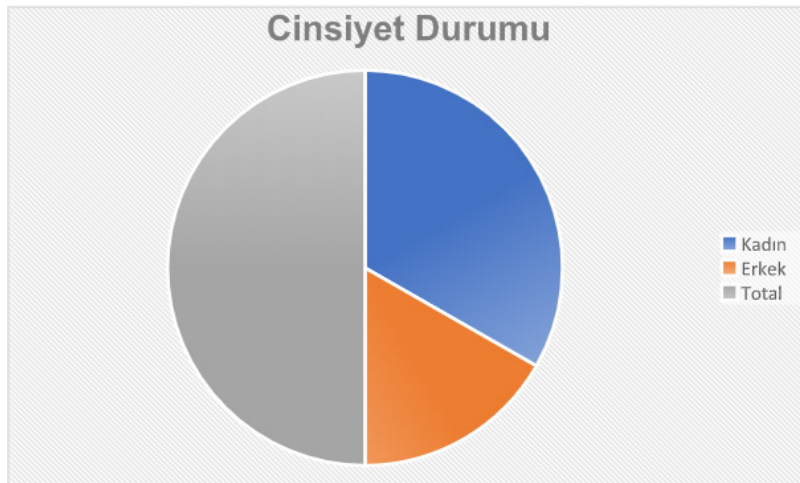
Saha çalışması profesyonel bir ekip tarafından İzmir ili merkez alınarak, Karabağlar ve Konak, Bornova ilçeleri başta olmak üzere 18-45 yaş aralığında bulunan Suriyeli mültecilere yönelik planlanmıştır. Anket çalışmasında mültecilerin günlük hayatta ve kamusal alanda karşılaştıkları ayrımcı pratiklerin gün yüzüne çıkarılması amaçlanarak hazırlanmıştır. Anket çalışması toplamda 300 mülteci bireye yönelik uygulanmış, cinsiyet dengesi, yaş ve diğer demografik özellikler ölçeklenerek gerçekleştirilecektir.

Anket sonuçlarının rapor aracılığıyla göç ve mülteci alanında çalışan kişi, kurum ve kuruluşların yararlanabileceği bir veri seti olarak paylaşılması planlanmaktadır. Ortaya çıkacak sonuçlar, başta yerel kamuoyu ve ulusal kamuoyu ile paylaşılacak böylece 'mülteci dostu kamusal alanlar' oluşturulması için politikaların geliştirilmesi adına bir yol haritası belirlenecektir.

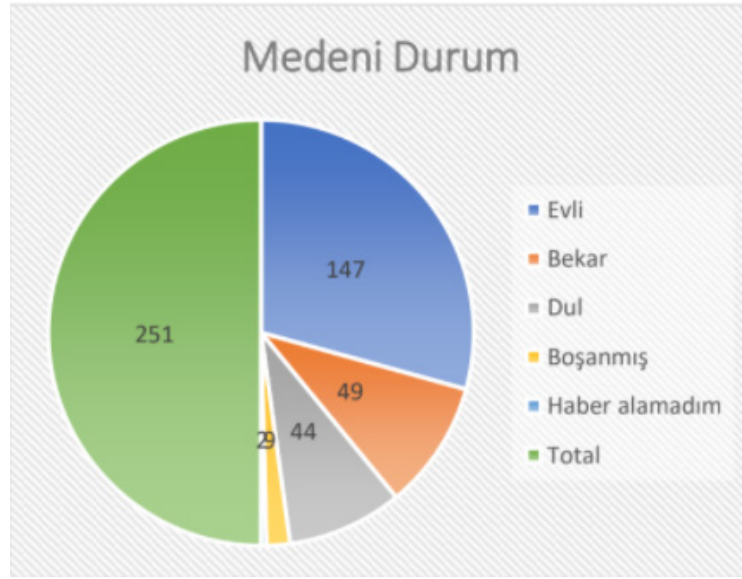
Anket çalışması birebir görüşme metoduyla gerçekleştirilmekte, sonuçlar hem sahada hem de dijital ortamda çeşitli kontrollere tabi tutularak araştırma hata payı güven sınırlılıkları içerisinde yer almaktadır. Her soruya grafik görselleri üzerinden açıklamalar yapılacaktır. Ardından genel sonuç ve politika önerileri bölümü yer alacak. Ardından ise mülteci bireylere uygulanan anketin orijinal hali, rapor içerisinde paylaşılacaktır.

Bu bölümde profesyonel bir ekip tarafından yürütülen saha çalışmasının sonuçları info-grafikler üzerinden paylaşılacaktır. Anket çalışması İzmir ili merkez alınarak Karabağlar, Konak, Bornova ve Bayraklı ilçelerinde 18-45 aralığında bulunan Suriyeli mültecilere yönelik olarak uygulanmıştır.

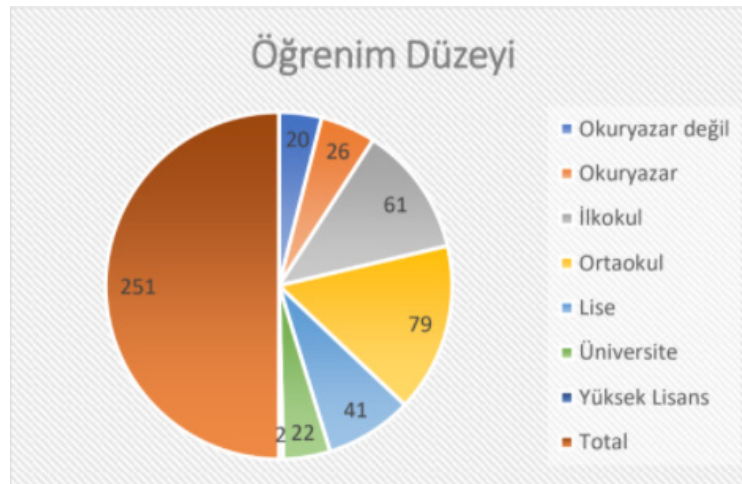
Anket çalışmasında temelde mültecilerin günlük hayatta ve kamusal alanda karşılaştıkları 'ayrımcı pratikler' ele alınacaktır. Anket uygulanırken, cinsiyet dengesi yaş ve diğer demografik özellikler gözetilmiş aynı zamanda Kişisel Verilerin Korunması (KVK) kapsamında bilgileri anonim olarak kaydedilmiştir.

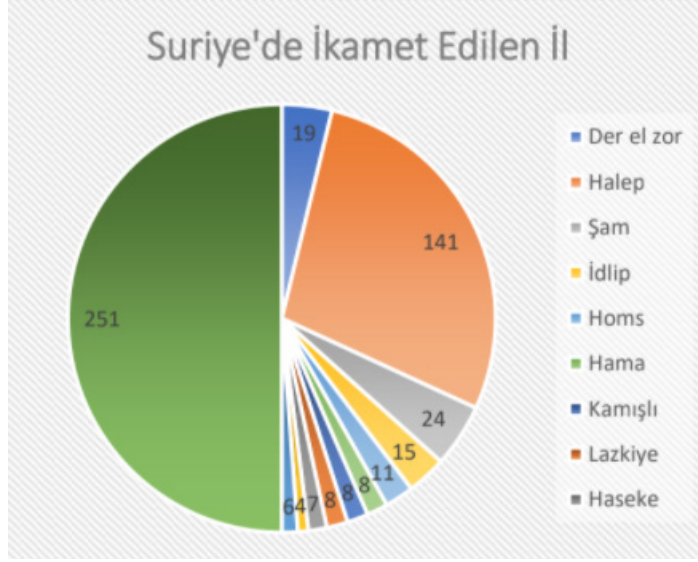
Anket toplamda 300 mülteci bireye uygulanmış olup, geçerli ve anlamlı veriler üretilebilen anket sayısı 251 olarak not edilmiştir. Anketi cevaplandıran bireylerin %15,9'u 16-24 yaş aralığında olup, %19,1'i 25-30 yaş aralığındadır. Ağırlıklı olan kesim 31-39 yaş aralığında olan kişiler olarak not edilmiştir, ki bunların sayısı 84 birey olup %33,5'e tekabül e mektedir. 40 yaş ve üzeri kişi sayısı da 79 olarak belirlenmiştir. Bunlarda dağılımda %31,5 şeklindedir.

Anket uygulaması sırasında yaş aralığını mümkün olabildiğince tabana yaymaya ve çeşitlendirmeye çalıştık. Bunu yaparken ki temel amacımız, anket uygulanan bireylerin eğitim, sağlık, iş yeri ve diğer farklı kamusal alanları deneyim fırsatını yakalamış olmaları öncelikliydi. Böylece her bir yaş aralığının ayrı deneyimlerini anket sonuçları içerisinde değerlendirerek, anketin güvenilirliğini artırmaya çalıştık.

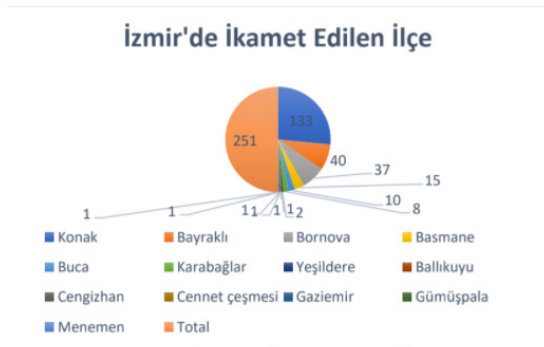

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: SURİYELİ MÜLTECİLERİN AYRIMCILIK VE NEFRET SÖYLEMİNİN MEVCUT DURUMUNUN ANALİZ EDİLMESİ: SAHA ÇALIŞMASI ÇIKTILARININ YORUMLANMASI

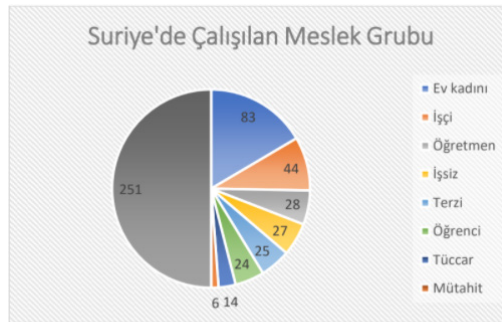

Bu grafikte mülteci bireylerin Suriye'yi terk etmeden önce hangi kentte yaşadıklarını göstermektedir. Özellikle İzmir'de ikamet edilen göstergesiyle birlikte değerlendirildiği kentli – kırsal nüfus oranları ile birbiri arasındaki geçiş oranlarını göstermek açısından faydalı olacaktır. Yapılan anket çalışmasına göre ankete cevap veren bireylerin %56'sı Halep, %9'u da Şam Bölgesi'nde ikamet etmektedir. Sonuçlar; katılımcıların %65'inin büyük kentlerde yaşamını sürdürdüklerini, %35'inin de Kuzey Suriye başta olmak üzere kırsal bölgelerde yaşadığını göstermektedir. Anketin beşinci sorusu İzmir'de ikamet edilen kente yöneliktir. Bir önceki soruyla bağlantılı olarak yorumlanabilecek cevaplar şu şekildedir. Katılımcıların %53'ü Konak ilçesinde, %15,9'u Bayraklı ilçesinde, %14,7'i Bornova ilçesinde ikamet ettiğini belirtmiştir. Bahsedilen ilçeler her ne kadar anakent ilçeleri de olsa, kişiler ağırlıklı periferi – çevre olarak adlandırılan bölgelerde- Basmane, Gümüşpala, Yenişehir vb yaşamlarını sürdürmektedir.

Sonuç olarak, Suriye içerisinde kendi dinamikleri çerçevesinde kentli alanlarda yaşayan bireyler göç sonrasında periferi bölgelere yerleşmekte, bu durumda onların uyum sorununu ve toplumda gerçekleşen reaksiyon ile ayrımcılık sorunlarını artırmaktadır.

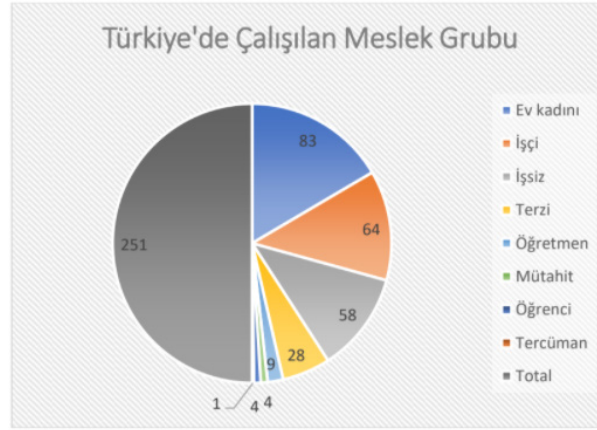

Grafik 5: İzmirde İkamet Edilen İlçe

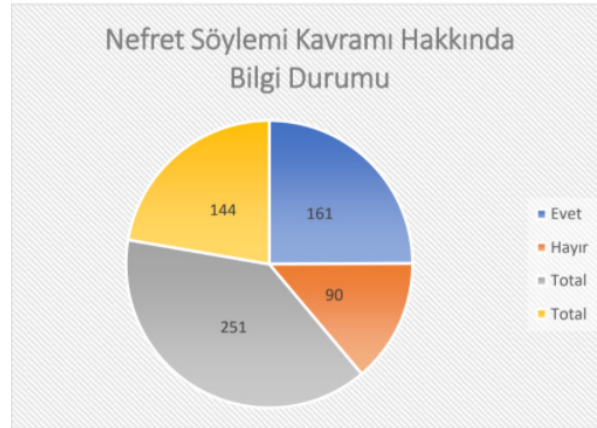
Grafik 6: Suriye'de Çalışılan Meslek Grubu

Bir önceki info-grafikte olduğu gibi bu soruda bir diğer soruyla bağlantılı olarak konumlandırılmıştır. Anket uygulanan kişilere bu sorunun sorulmasının arka planında meslek değişimi ve uyum süreci, buna bağlı olarak karşılaşılan ayrımcılığın şeklinin belirlenmesidir. Buna göre kişilerin %33,1'i kendilerini ev kadını olarak belirtmiş, diğerleri sırasıyla %17,5 ile işçi, %11,2 ile öğretmen ve sırasıyla tüccar, mühendis olarak sıralanmaktadır. Ev kadınları ile işsiz olarak belirtilen kesimi çıkarttığımızda %50'ye yakın kesimin iş alanına girdiği görülmektedir.

Grafik 7: Türkiye Çalışılan Meslek Grubu

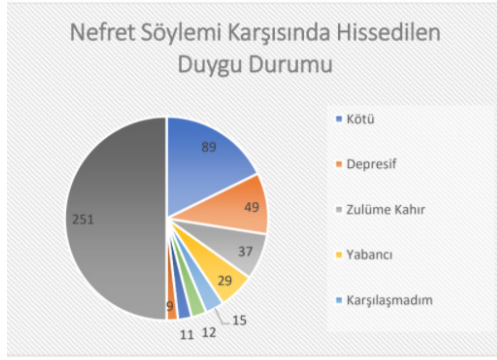
Bu soru mülteci bireylerin Türkiye'de çalıştığı meslek gruplarını belirlemeye dönük olarak hazırlanmıştır. Soruya verilen cevaplar sırasıyla yine %33,1 ev kadını, %25 işçi şeklinde devam etmektedir. Alt kırılımlara bakıldığında kadınların ağırlıklı olarak ev işleri ve çocuk – yaşlı bakımı ile ilgilendiği görülmektedir. Erkeklerin ise Suriye'de sahip oldukları orta-üst yeterlilikteki iş alanları yerine Türkiye'de giriş seviyesinde veya daha az kalifiye işlerde istihdam edildikleri görülmektedir. Bu noktada daha öncede ifade ettiğimiz gibi toplumsal alanda var olan ucuz-emek sömürsü ve karşılaşılan 'nefret söylemi' yaklaşımı ankette de karşımıza çıkmaktadır.

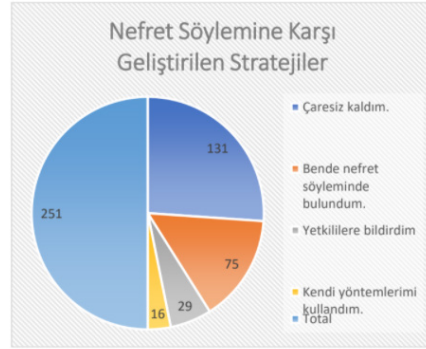
Grafik 8: Nefret Söylemi Kavramı Hakkında Bilgi Durumu

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: SURİYELİ MÜLTECİLERİN AYRIMCILIK VE NEFRET SÖYLEMİNİN MEVCUT DURUMUNUN ANALİZ EDİLMESİ: SAHA ÇALIŞMASI ÇIKTILARININ YORUMLANMASI

Katılımcılara yönetilen sorulardan bir diğeri de 'nefret söylemi' kavramı hakkında yeterli bilgiye sahip olup olmadıklarını ölçmek amacıyla oluşturulmuştur. Katılımcıların %64'ü yani 161 mülteci birey nefret söylemi kavramını bildiklerini, %35,9'u ise kavrama ilişkin herhangi bir bilgilerinin bulunmadığını belirtmişlerdir. Her ne kadar çoğunluk kavrama karşı bilgi sahibi olsa da azımsanmayacak büyüklükte bir grubun kavramdan haber olmaması, çözümlerin de sürdürülebilirliğini etkileyen ana etmenlerden birisi olarak not edilmelidir.

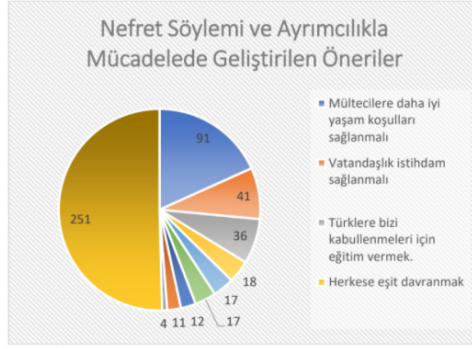

Grafik 9: Nefret Söylemi Karşısındaki Hissedilen Duygu

Grafik 10: Nefret Söylemine Karşı Geliştirilen Stratejiler

Katılımcılara yönetilen bir önceki soruyla bağlantılı bir şekilde kurgulanan 'reaksiyon/ çözüm stratejisi' toplumda kutuplar arasındaki negatif durumu göstermesi bakımından kıymetlidir. Katılımcıların %52,2'si çaresiz kaldığını, %29,9'u aynı şekilde cevap verdiğini, %11,6'sı yetkililere bildirdiğini diğer %6'sı ise kendi yöntemlerini devreye aldığını belirtmiştir. Bu bağlamda orta ve uzun vadede entegrasyon koşullarının hala oluşturulmaması' halinde sessiz ve çaresiz kalan kitleler içerisinde 'hukuk dışı' olarak nitelendirilebileceğimiz 'üzücü' olaylarla karşılaşabiliriz. Burada yerleşik halk ile mülteci, bireyler arasında oluşan gerilimin kendi içerisindeki 'ters orantı' nın farkında olarak orta ve uzun vadeli politikaların geliştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Grafik 10'da rahatlıkla görebileceği üzere, mülteci bireyler 'nefret söylemi' ile karşılaştıklarında doğal olarak negatif duygu durumuna sahip oluyorlar. Sırasıyla kendisini %35,5 ile kötü, %19,5 ile depresif olarak tanımlıyorlar. Burada en dikkat çekici verilerden birisi kendilerine 'yabancı' olduklarının hatırlatılması olarak not edilmelidir. 2011 Suriye Krizi'nden bu yana yaklaşık 10 sene geçmiştir. Birleşmiş Milletler'in önceki mülteci krizlerinden deneyimlediği istatistikler dikkate alındığında %70'e yakını Türkiye'de kalacak mültecilerin entegrasyon politikasında çözülmesi gereken adımlardan birisi de 'yabancı, öteki' algısının azaltılmasına yönelik olmalıdır.

Grafik 11: Nefret Söylemi ve Ayrımcılıkla Mücadele Geliştirilen Öneriler

Ankete cevap veren mülteci bireylerin %36,3'ü yaşam koşullarının düzeltilmesi halinde 'nefret söylemi' sorunun azalacağını ifade etmişlerdir. Bu sorunun azalması için diğer çözüm önerileri %16,3'ü vatandaşlık süreçlerinin hızlandırılması, %14,3'ü ise entegrasyon alanında eğitimlerin yaygınlaştırılması olarak belirlenmiştir. Bu grafikte dikkat çekilmesi gereken nokta sadece %1,6'sının 'ülkelerine geri dönme' seçeneğini işaretlemeleridir. Birçok farklı demografik farklılıkların kesen olarak belirlendiği ankette Türkiye'de kalma seçeneklerinin detaylandırıldığı öneriler ağırlık basmaktadır. Bu durum da çözüm ve öneriler kısmında ayrıca değerlendirilecektir.

Sorular	Evet		Hayır		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Sosyal medyada nefret söylemine maruz kaldınız mı?	131	52,2	120	47,8	251	100,0
Kolluk kuvvetleri tarafından ayrımcılığa hiç uğradığınız mı?	76	30,3	175	69,7	251	100,0
Sokakta ya da herhangi bir yerde insanların size bakışları sizi hiç rahatsız etti mi?	163	64,9	88	35,1	251	100,0
resel mülkiyetime, kimliğimden ötürü zarar verildi.	58	23,1	193	76,9	251	100,0
mlüğimden ötürü, herhangi bir kurum yetkilisi veya gerçek kişi tarafından üstü açık veya kapalı bir biçimde tehdit edildim.	50	19,9	201	80,1	251	100,0
mlüğimden ötürü herhangi bir kurum yetkilisi veya gerçek kişi tarafından sözlü tacize uğradım	100	39,8	151	60,2	251	100,0
mlüğimden ötürü herhangi bir kurum yetkisi veya gerçek kişi tarafından fiziksel tacize uğradım	39	15,5	212	84,5	251	100,0

Tablo1: Uğradığınız Nefret Söylemi Çeşitleri

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: SURİYELİ MÜLTECİLERİN AYRIMCILIK VE NEFRET SÖYLEMİNİN MEVCUT DURUMUNUN ANALİZ EDİLMESİ: SAHA ÇALIŞMASI ÇIKTILARININ YORUMLANMASI

Son olarak bahsedeceğimiz soru mülteci bireylerin hangi alanlarda nefret söylemine uğradıklarını araştırmaya dönüktür. Tablo 1’de görüldüğü üzere mülteciler hem bireysel alanda hem de kamusal alanda sivil ve kamu otoriteleri tarafından farklı derecelerde ayrımcılığa uğramıştır. Bununla birlikte mülteci bireyler beraber yaşama alanlarında ağırlıklı olarak nefret söylemi ile karşılaşmışlardır. Bu bağlamda, ayrımcılık karşıtı politikaların güçlendirilmesi için yerelde farklı düzeylerde hak temelli çalışan sivil toplum kuruluşlarının da desteğini alarak taban örgütleri ölçeğinde çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

Soğuk Savaş'ın ani bir biçimde sona ermesi, küresel politikada farklı düzeylerde olmak üzere birçok uluslararası gelişmeyi etkilemiş, bugünü dahi şekillendirmeye devam etmektedir. Türkiye, uzun yıllar boyunca Batı İttifakı'nın güneydoğu kanadını o günün hâkim söylemi olan 'Sovyet tehdidinden' koruyan bir kale iken, bugün tek kutuplu dünyada 'anti-demokratik Ortadoğu rejimlerinin iç savaştan kaçan halklarını' durduran bir tampon bölgeye dönüşmüştür. Bu noktada, uzunca bir süredir farklı deneme – yanılmalarla yaklaşımlar getirilen sorun alanlarını minimize etmeye çalışmaktadır. Bu sorun alanları içerisinde yer alan ve kamuoyunda başat rolü üstlenen ulusal güvenlik ve istikrarsız ekonomi başlıkları, Suriye iç savaşı ile birlikte yeniden konumlanmakta ve günlük politik alanın konusu haline gelmiştir. Türkiye'nin bu süre boyunca demokratikleşme alanında da bir paradigma – yönetim biçimi değişikliği tartışmaları ile karşı karşıya olduğunu da not etmek gereklidir.

İşte tam da bu noktada, İzmirde Suriyeli Mültecilerle Dayanışma Derneği (İSMDD) olarak, 2019 yılı içerisinde 'İnsan Haklarına Eşit Erişim için Yerel Sivil Toplum Örgütlerine Yönelik Alt Hibe Programı'na 'Mülteci Haklarının Geliştirilmesi ve Ayrımcılıkla Mücadele' proje önerisiyle başvurmuş bulunmaktayız. Çünkü Türk medyası, sivil toplumu, akademisi ve farklı kanaat üreteçlerinde mülteciler hakkında kullanılan ayrımcı dilin, bireylerin sosyal ve kamusal alana katılımlarını azalttığını hatta ortadan kaldırdığını gözlemlemekteyiz.

Bu durumunda orta ve uzun vadede insan hakları ihlalleri yaratacağını düşünmekteyiz. Bu bağlamda proje önerimiz programın ana önceliklerinden nefret söylemi ve ayrımcılıktan etkilenen bireyler ve bu alanda çalışan sivil örgütlerin kapasitelerini güçlendirme odaklı bir şekilde kurgulanmıştır. Anket sonuçlarının rapor aracılığıyla göç ve mülteci alanında çalışan kişi, kurum ve kuruluşların yararlanabileceği bir veri seti olarak paylaşılması planlanmaktadır. Ortaya çıkacak sonuçlar, başta yerel kamuoyu ve ulusal kamuoyu ile paylaşılacak böylece 'mülteci dostu kamusal alanlar' oluşturulması için politikaların geliştirilmesi adına bir yol haritası belirlenecektir.

Projede yapılan tüm deneyimlerden elde edilen ve karar vericilere öneri olarak sunulabilecek noktaları derleyerek aşağıda kısaca sizlerle paylaşmaya çalışacağız. Buna göre; Mültecilere yönelik dile getirilen iddiaların önemli başlıklarını araştırarak özetledik. İddiaların tamamına yakını bilimsel dayanaktan uzak, kamuoyunu yanıltıcı nitelikler taşımaktadır. Bu iddialara yönelik olarak sivil toplum örgütlerinin katkısıyla oluşturulacak 'Güvenli Bilgi Rehberleri' yerel bazda yaygınlaştırılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Mültecilerin Türk ekonomisine yönelik olarak gerçekleştirdikleri yatırım, istihdam, kapasite artışı etkisi – gibi artıların verilerle desteklenerek kamuoyunda gündeme gelmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Bununla birlikte, mülteci girişimcilerin ve işçilerin karşılaştığı sorunlar; **özlük hakları, hukuki güvence, iş sağlığı ve güvenliği, insan onuruna uygun bir biçimde çalışma koşulları kamuoyunda gündeme getirilmelidir.**

Mültecilerin eğitime erişim, sağlık ve istihdama erişime ilişkin karşılaştıkları sorunların 'ayrımcılık temelli' olduğunun kabul edilerek, ayrımcılık karşıtı yerel ve ulusal politikalar oluşturulmalıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Oluşturulması gereken bu politikalar özellikle yerelerde farklı iş birliği düzeyleri-akademi, yerel yönetimler, özel sektörler ve sivil toplum kuruluşları- ile ortaklaşa hazırlanmalıdır. Aynı şekilde politikalar eylem planları desteklenmeli, kurumların önümüzdeki dönem hazırlayacakları Stratejik Planlarına eklenmelidir.

Proje kapsamında izleme, belgeleme, raporlama, hak temelli yaklaşım, ayrımcılık mücadelesinde yaklaşımlar, idari başvuru ve dilekçe hakkı gibi birçok eğitim ve atölye programı yürütülmüştür. Atölye programlarına katılan kişilerden alınan veriler mültecilerin nefret söylemi ile karşı karşıya kaldıklarında 'nasıl bir süreç' izlemeleri gerektiğine dair bilgiye ihtiyaçları olduğunu göstermiştir. Bu noktada taban örgütlerinin de katılacağı farklı lokasyonlarda düzenli olarak 'Adalete Erişim' programları düzenlenmelidir.

Yerel yönetimler Eşitlik Birimleri, mültecileri dikkate alarak yeniden yapılandırılmalı, mülteci bireylerin uyum çalışmaları teşvik edilmelidir.

Kültür, sanat ve spor gibi dallarda mülteci çocuk, kadın ve gençlerin beraber yaşama kanallarını artırmalarını amaçlayan organizasyonlar yapmaları taban örgütleriyle aracılığıyla desteklenmelidir. Böylece mahalle bazlı olası iletişim sorunları azaltılabilir.

Mültecilere yönelik uluslararası örgütlerin yaptığı kaynak aktarımları şeffaf bir biçimde kamuoyu ile paylaşılmalıdır. Bu kaynakların önemli bir bölümünün Türk bireylerin yararlandığı kamu hizmetlerine dair sunumu güçlendirmekte olduğu not edilmelidir.

Anketin dışında mültecilerin birebirde aktardığı hikâyelerden edinilen bilgilere göre eğitim ve sağlık alanında çalışan personel, yönetici gibi bazı bireylerin 'ayrımcı tutum ve davranış' izledikleri not edilmiştir. Bu bağlamda; kolluk kuvvetleri başta olmak üzere yerel ve ulusal kamu çalışanlarının mülteciler özelinde kurum içi eğitime tabi tutulmaları, bu konuda ayrıca bir performans göstergesinin hazırlanması gereklidir.

COVID-19 Pandemisi ile birlikte sivil toplum alanı küresel ölçekte biçim değiştirmektedir. Özellikle kırılgan gruplar – mülteci, kadın, çocuk, engelli vb. – haklarını savunmakta zorlanıyor, kamusal alanda sessizleşme ve görünürlüklerini yitirme tehlikesi ile baş başa kalıyorlar. Bu sebeple, böylesi dönemlerde kırılgan grupların seslerinin yükseltilmesi ve taban örgütlerinin dayanışmayla bunu güçlendirmesi gerektiğine inanmaktayız. Bu açıdan projemize verdikleri destekten ötürü Eşit Haklar için İzleme Derneği'ne tekrar teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Akatay, Ayten ve Nazan Yelkikalan. Sivil Toplum Kuruluşlarında Gönüllülük ve İnsan Kaynakları, Ekin Yayınları, Ankara, 2007.

Akinci, Selçuk. "Sivil Toplum, Sivil Toplum Kuruluşları ve Sivil Toplum Kuramcıları", Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi, Sayı:11, 2014, ss.192-216. Aslan M. ve Kaya G. "1980 Sonrası Türkiye'de Siyasal Katılımda Sivil Toplum Kuruluşları",

Cumhuriyet Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi, Cilt:5, Sayı:1, 2004, ss.213-223.

Asylum Seekers and Refugees Denied Effective Protection in Turkey, Amnesty International Turkey, <https://www.amnesty.org/download/Documents/EU-R4438252016ENGLISH.pdf>

Erişim Tarihi: 31 Mayıs 2020

avrupa-da-ve-turkiye-de-sivil-toplum (17.08-2018)

Bulut Yakup ve Mehmet Kahraman. "Türkiye'de Sivil Toplumun Sivillliği Üzerine Bir Tartışma", V. Uluslararası STK'lar Kongresi: Küresel Barış Bildiriler Kitabı, Ç.O.M.Ü. Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 24-26.10.2008, Çanakkale, ss.735-741.

Çaha Ömer, Adem Çaylak ve Hüseyin Tutar. Sivil Toplum Kuruluşları Profili, Serhat Kalkınma Ajansı Yayınları, Ankara, 2013.

Elif Karakurt. "Avrupa Birliğine Üyelik Sürecinde Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Sivil Toplum Kuruluşları", Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi, (e-dergi), Yıl:3, Sayı:2, 2007, ss.1-16. European Commission, EU-Turkey Joint Action Plan - Third Implementation Report, 4 March

2016, available at [http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-](http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal)

agenda-migration/proposal
Gök, Süleyman, "Çok Düzeyli Yönetişim Yaklaşımı Çerçevesinde Türkiye- Avrupa Birliği Müzakere Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü", Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül

Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2018.

Güçlü, Müzeyyen. Sivil Toplum Kuruluşlarının Yönetişim Anlayışına İlişkin Algıları: Antakya Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay, 2013. Keyman, Fuat.

"Türkiye'de ve Avrupa'da Sivil Toplum", [http://www.stgm.org.tr/tr/icerik/detay/Refugee Rights Turkey, Country Report: Turkey, ECRE-AIDA Asylum Database Information, December 2015](http://www.stgm.org.tr/tr/icerik/detay/Refugee-Rights-Turkey-Country-Report-Turkey-ECRE-AIDA-Asylum-Database-Information-December-2015), available at http://www.asylumineurope.org/sites/default/files/report-download/aida_tr_update.i.pdf, p. 18

Tağma Korkmaz. Yeniden Yapılanma Kuralları, Timaş Yayınları, İstanbul, 2001.

Tosun, Gülgün Erdoğan. İzmir'de Sivil Toplum, Alfa Aktüel, İstanbul, 2006. Tosun, Tutar, Filiz, Erdinç Tutar ve Çisil Erkan. "Avrupa Birliği- Türkiye İlişkilerinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü", Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl:5, Sayı:10, 2012, ss.439-459. UNHCR, Problem of Refugees and Asylum-Seekers Who Move in an Irregular Manner from a

Country in Which They Had Already Found Protection, EXCOM Conclusion No.58 (XL), 13 October 1989, available at <http://www.unhcr.org/3ae68c4380.html>

EK 1: ANKET SORULARI

Mülteci Haklarının Geliştirilmesi ve Ayrımcılıkla Mücadele Projesi

Araştırma Anketi

Sayın Katılımcı,

Bu araştırma çalışması, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Demokrasi ve İnsan Hakları için Avrupa Aracı (DİHAA) Fonu kapsamında maddi olarak desteklenen, Eşit Haklar için İzleme Derneği (ESHİD), Sosyal Kültürel Yaşamı Geliştirme Derneği (SKYD) ve Karadeniz Kadın Dayanışma Derneği (Karka-Der) tarafından yürütülmekte olan “İnsan Haklarına Eşit Erişim için Kampanya Projesi” alt hibe programı kapsamında finanse edilen “ Mülteci Haklarının Geliştirilmesi ve Ayrımcılıkla Mücadele” projesi kapsamında hazırlanmıştır.

Araştırma ile **İzmir İli Konak, Karabağlar ve Bornova ilçelerinde yaşayan mülteci bireylerin sosyal hayatta karşılamış oldukları ayrımcılık, nefret söylemi ve ön yargı ile ilgili konularda mevcut durumu analiz etmek ve ilgili konularda yaklaşım geliştirmek amaçlanmaktadır.** Araştırma dahilinde verileri toplamak amacıyla kullanılacak olan bu ankette kişisel veriler (ad-soyad, telefon vb.) yer almamaktadır. Vermiş olduğunuz cevaplar tamamen bilimsel olarak kullanılacaktır. Katılımınızdan dolayı herhangi bir hukuki sorumluluğunuz bulunmamaktadır. Vermiş olduğunuz cevaplar sadece araştırmacı tarafından değerlendirilecek olup, anket formlarındaki veriler istatistikî olarak analiz edilecektir.

Bu anketi cevaplamanız 5-10 dakika sürecektir.

Vermiş olduğunuz katkıdan dolayı şimdiden teşekkür ediyoruz.

1.	Cinsiyetiniz	1.Kadın ()	2. Erkek ()
2.	Yaşınız		
3.	Medeni durumunuz	1.Evli ()	2. Bekar () 3.Dul () 4. Boşanmış () 5. Haber alamadım ()

4.Öğrenim düzeyiniz aşağıdakilerden hangisidir?

- 1 () Okuryazar değil
- 2 () Okuryazar
- 3 () İlkokul
- 4 () Ortaokul
- 5 () Lise
- 6 () Üniversite
- 7 () Yüksek lisans
- 8 () Doktora

5. Suriye’de hangi ilde ikamet etmekteydiniz?

6. İzmir’in hangi ilçesinde ikamet ediyorsunuz?

7. Suriye’de çalıştığınız sektör ve mesleğiniz neydi?

Sektör	Meslek

8. Türkiye’de çalıştığınız sektör ve mesleğiniz nedir?

Sektör	Meslek

9. 0-18 yaş grubunda çocuğunuz var mı?

1. Evet 2. Hayır

10. Çocuğunuz okula gidiyor mu?

1. Evet 2. Hayır

		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1.	İstihdam sorunu en öncelikli sorundur.					
2.	İstihdam sorunu büyük ölçüde giderildi.					
3.	Güvenlik sorunu en öncelikli sorundur.					
4.	Güvenlik sorunu büyük ölçüde giderildi.					
5.	Sağlık sorunu en öncelikli sorundur.					
6.	Sağlık sorunu büyük ölçüde giderildi.					
7.	Eğitim sorunu en öncelikli sorundur.					
8.	Eğitim sorunu büyük ölçüde giderildi.					
9.	Barınma sorunu en öncelikli sorundur.					
10.	Barınma sorunu büyük ölçüde giderildi.					
11.	Gıda sorunu en öncelikli sorundur.					
12.	Gıda sorunu büyük ölçüde giderildi.					
13.	Sosyal uyum sorunu en öncelikli sorundur.					
14.	Sosyal uyum sorunu büyük ölçüde giderildi.					
15.	Dil ve iletişim sorunu en öncelikli sorundur					
16.	Dil ve iletişim sorunu büyük ölçüde giderildi.					
17.	Hukuki statü ve hakların tanınması en öncelikli sorundur.					
18.	Hukuki statü ve haklar tanındı.					
19.	Temsil ve siyasi hakların tanınması en öncelikli sorundur.					
20.	Temsil ve siyasi haklar tanındı					
21.	Sağlık hizmetlerini veren kurumlarda ayrımcı hizmete maruz kalıyoruz.					
22.	İş hizmetlerini veren kurumlarda ayrımcı hizmete maruz					

EK 1: ANKET SORULARI

	kalıyoruz.					
23.	Eğitim hizmetlerini veren kurumlarda ayrımcı hizmete maruz kalıyoruz.					

11. Nefret söylemi kavramını daha önce duydunuz mu

1. Evet 2. Hayır

12. Son 1 yıl içerisinde aşağıdakilerden birisine veya birden fazlasına maruz kaldınız mı?

		Evet	Hayır
1.	Sosyal medyada nefret söylemine maruz kaldınız mı?		
2.	Kolluk kuvvetleri tarafından ayrımcılığa hiç uğradığınız mı?		
3.	Sokakta ya da herhangi bir yerde insanların size bakışları sizi hiç rahatsız etti mi?		
4.	İnşaat işçisi tarafından mülkiyetime, kimliğimden ötürü zarar verildi.		
5.	Kimliğimden ötürü, herhangi bir kurum yetkilisi veya gerçek kişi tarafından üstü açık veya kapalı bir biçimde tehdit edildim.		
6.	Kimliğimden ötürü herhangi bir kurum yetkilisi veya gerçek kişi tarafından sözlü tacize uğradım		
7.	Kimliğimden ötürü herhangi bir kurum yetkisi veya gerçek kişi tarafından fiziksel tacize uğradım		
8.	Diğer.....		

13. Nefret söylemine maruz kaldıktan sonraki çözüm stratejiniz ne oldu?

1. Yetkililere bildirdim
2. Bende nefret söyleminde bulundum.
3. Çaresiz kaldım.
4. Kendi yöntemlerimi kullandım. (Açıklayınız).....

Yetkililere bildirmediyse, 14. Soruya cevap veriniz.

14. Nefret Söylemi 'ne maruz kaldıktan sonra, neden bunu yetkililere bildirmediniz?

1. Suç olduğunu bilmiyordum.
2. Hangi kuruma, nasıl bildirileceğini/raporlanacağı bilmiyorum.
3. Kolluk kuvvetlerine güvenmiyorum
4. Yargı kanallarına başvurmayı bilmiyorum

15. Nefret söylemine maruz kaldıktan sonra hissettiğiniz duyguları anlatabilecek en iyi kelime hangisidir?

.....

16. Yaşanılan durum için çözüm önerileriniz nelerdir?

.....

.....

“Bu politika belgesi Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Demokrasi ve İnsan Hakları İçin Avrupa Aracı (DiHAA) Fonu kapsamında maddi olarak desteklenen, Eşit Haklar İçin İzleme Derneği (ESHİD), Sosyal Kültürel Yaşamı Geliştirme Derneği (SKYD) ve Karadeniz Kadın Dayanışma Derneği (Karka-Der) tarafından yürütülmekte olan “İnsan Haklarına Eşit Erişim İçin Kampanya Projesi” alt hibe programı kapsamında finanse edilmektedir. Avrupa Birliği ve proje yürütücülerinin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.”